

Czy język może tworzyć świat? - magiczna i sprawcza funkcja języka

1. Cele lekcji

a) Wiadomości

Uczeń:

- zna definicję funkcji magicznej i funkcji sprawczej języka,
- zna środki językowe, którymi posługują się te funkcje językowe,
- zna i rozumie pojęcie tabu językowego i eufemizmu.

b) Umiejętności

Uczeń:

- rozpoznaje różnicę między funkcją sprawczą a funkcją magiczną języka,
- dyskutuje nad kreatywnością języka,
- wskazuje sytuacje, w których człowiek za pomocą języka tworzy świat lub zmienia rzeczywistość,
- poprawnie posługuje się poznanymi terminami.

2. Metoda i forma pracy

Praca zbiorowa, dyskusja, heureka, metoda analizy i twórczego wykorzystania wzorów.

3. Środki dydaktyczne

1. Apokalipsa 1, 1 – 3
2. Księga Rodzaju 1, 3 – 5
3. J. S., Bystroń, Przeżytki wiary w magiczną moc słowa, [w:] J. Klejnocki, B. Łazińska, D. Zdunkiewicz-Jedynak, Język polski. Literatura i nauka. Podręcznik do pracy w szkole. Klasa 1, Wydawnictwo Szkolne PWN, Warszawa 2002.
4. Karta z cytatami

4. Przebieg lekcji

a) Faza przygotowawcza

Nauczyciel zapoznaje uczniów z celami i tokiem lekcji. Następnie czyta cytat pochodzący z Apokalipsy ([załącznik 1](#)) i prosi uczniów o jego interpretację. Potem czyta kolejny cytat pochodzący z Pisma świętego ([załącznik 2](#)) i ponownie prosi uczniów o jego interpretację. Na zakończenie tego etapu lekcji pyta uczniów, czy tylko Bóg może tworzyć rzeczywistość.

b) Faza realizacyjna

1. Nauczyciel czyta fragment tekstu Jana Stanisława Bystronia i pyta o rolę, jaką odgrywają wypowiedzi w opisanym rytuale ludowym. Nauczyciel wprowadza pojęcie funkcji magicznej.

2. Nauczyciel pyta uczniów o sytuacje, w których człowiek tworzy rzeczywistość, wykorzystując funkcję magiczną. Uczniowie wypełniają kartę pracy nr 1 (załącznik 1). Powinni także wskazać typowe dla tej funkcji językowej formuły językowe.
3. Nauczyciel pyta uczniów o inne sytuacje, w których nadawca może kreować rzeczywistość. Nauczyciel wprowadza pojęcie funkcji sprawczej. Uczniowie wypełniają kartę pracy nr 2 (załącznik 2), podając sytuacje pozarytualne, w których człowiek wykorzystuje funkcję sprawczą języka.
4. Uczniowie wskazują typowe dla tej funkcji językowej formuły słowne.

c) Faza podsumowująca

Na zakończenie lekcji nauczyciel wprowadza pojęcie eufemizmi i tabu językowego.

5. Bibliografia

1. Biblia (Apokalipsa 1, 1 – 3; Księga Rodzaju 1, 3 – 5)
2. Bystron, J. S., *Przeżytki wiary w magiczną moc słowa*, [w:] J. Klejnocki, B. Łazińska, D. Zdunkiewicz-Jedynak, *Język polski. Literatura i nauka. Podręcznik do pracy w szkole. Klasa 1*, Wydawnictwo Szkolne PWN, Warszawa 2002.

6. Załączniki

a) Karta pracy ucznia

Załącznik 1

„Na początku było Słowo. A Słowo było u Boga i Bogiem było Słowo”

Apokalipsa 1, 1 – 3

„Wtedy Bóg rzekł: <<Niechaj się stanie światłość!>>
światłość stała się światłość. Bóg widząc, że światłość jest dobra,
oddzielił ją od ciemności. I nazwał Bóg światłość dniem,
a ciemność nazwał nocą”

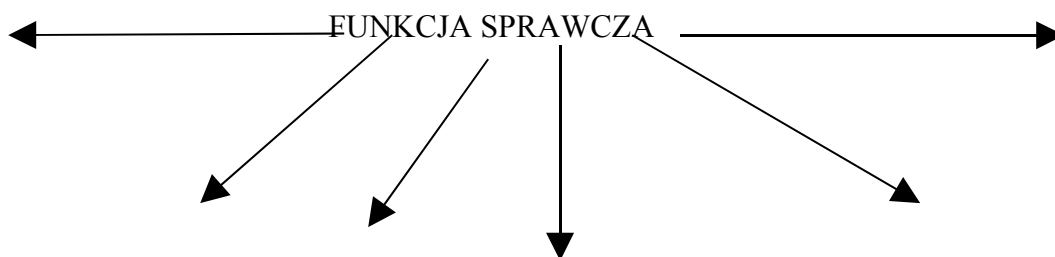
Księga Rodzaju 1, 3 - 5

Zapisz na schemacie sytuacje, w jakich człowiek w sposób rytualny kreuje rzeczywistość.

Załącznik 2

Zapisz na schemacie sytuacje, w jakich człowiek w sposób pozarytualny kreuje rzeczywistość.

7. Czas trwania lekcji

45 minut

8. Uwagi do scenariusza

brak